

Selvitys urheilijoiden ansioturvasta

Sosiaali- ja terveysministeriö on jäsenenä Liikuntapolitiikan koordinaatioelimen (LIPOKO) alaisessa Urheilijoiden toimeentuloturvan ja koulutuksen–alatyöryhmässä syksystä 2022 alkaen. Alatyöryhmässä on päätetty urheilijoiden työttömyysvakuutuksen selvittämisestä, joka sovittiin tehtäväksi STM:n toimesta

Tätä selvitystä varten tehtiin lajiliitoille/sarjoille kysely, jossa selvitettiin työsuhteisten urheilijoiden määrää ja heidän palkkatasoaan. Kysely lähetettiin 9 lajiliitolle/sarjalle, ja siihen vastasi 5 tahoja. Kyselyn tietoja käytetään taloudellisten vaikutusten arviointiin.

Selvityksessä arvioidaan niitä taloudellisia ja muita vaikutuksia joita syntyisi, mikäli työsuhteisille urheilijoille myönnettäisiin oikeus palkansaajan ansiopäivärahaan. Lisäksi selvityksessä arvioidaan niitä työttömyysturvajärjestelmän osa-alueita, joihin tulisi ottaa kantaa, jos urheilijoiden työttömyysturvaa kehitettäisiin nykytilaan verrattuna. Taloudellisia vaikutuksia koskevan arvion lähtökohtana on, että mikäli urheilijat saisivat oikeuden palkansaajan ansiopäivärahaan, heidän palkastaan maksettaisiin myös sekä palkansaajan että työnantajan työttömyysvakuutusmaksut.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan urheilijalla on oikeus peruspäivärahaan tai työmarkkinatukeen samoin edellytyksin kuin muullakin työttömällä työnhakijalla. Urheilijalla ei kuitenkaan ole oikeutta palkansaajan ansiopäivärahaan, urheilijalle maksettavasta palkasta ei peritä työttömyysvakuutusmaksuja, ja urheilijana tehtyä työtä ei voi katsoa palkansaajan ansiopäivärahan työssäoloehto kerryttäväksi työksi. Urheileminen ei myöskään aina täytä työsuhteen tunnusmerkkejä. Esimerkiksi urheiluseurojen direktiovalta vaihtelee lajeittain, käytännössä erityisesti sen perusteella, onko lajissa kyse yksilö- vai joukkuelajista.

Yrittäjänä toimiville yksilöurheilijoille on jo nykyäänkin ainakin joissakin tapauksissa mahdollista liittyä Yrittäjäkassaan, ja saada ansiopäivärahaa sieltä. Urheilijajäseniä Yrittäjäkassassa on kuitenkin ilmeisesti vähän¹. Yksilöurheilijoiden oikeus yrittäjän ansiopäivärahaan on kuitenkin jätetty tämän muistion tarkastelun ulkopuolelle.

Lopuksi on aiheellista todeta, että työsuhteessa harjoitetun urheilun ohessa tehty kokoaikainen tai osa-aikainen palkkatyö kerryttää palkansaajan työssäoloehto jo nykyisin. Näissä tilanteissa, jos työ päättyy (tai osa-aikatyön tilanteissa työssäoloehto täyttyy kesken työsuhteen), urheilijalle voi syntyä oikeus palkansaajan ansiopäivärahaan. Työssäoloehto kertyy kuitenkin vain muun palkkatyön kuin urheilun perusteella, eikä urheilusta saatua palkkatuloa huomioida täyden ansiopäivärahan määrässä. Jos urheilu ei näissä tilanteissa estä muun palkkatyön vastaanottamista, oikeus ansiopäivärahaan voi syntyä. Urheilusta työttömyyden aikana saatava palkka sovitellaan yhteen ansiopäivärahan kanssa.

---

¹ <https://www.tyj.fi/blog/ammattuurheilijan-tyottomyysturvasta/>

Huomioitavia seikkoja

- Työttömyysetuutta saadakseen on oltava työmarkkinoiden käytettävissä, haettava aktiivisesti työtä ja koulutusta, toteuttaa TE-toimiston kanssa laadittua työllistymissuunnitelma sekä tarvittaessa osallistua työllistymistä edistäviin palveluihin.
- Etuudensaajan on oltava työtön työnhakija. Etuudensaaja voi ylläpitää ammattitaitoaan, mutta esim. joukkueen harjoituksiin osallistuminen voi estää etuuden saannin.
- Urheilijan työssäoloehto kertyy nykyisin peruspäivärahaa varten ansioiden perusteella, koska työaikajärjestelyt ovat epätyypilliset. Oikeus ansiopäivärahaan tekisi tästä kysymyksestä relevanttimman, koska työssäoloehdon täyttämällä olisi merkittävä vaikutus etuuden tasoon.
- Onko joukkueurheilu kaikissa alatyöryhmässä keskustelussa olleissa tilanteissa kokoaikaista, vai tulisiko tarkastella myös mahdollista kysymystä osa-aikaisen urheilun ja sovitellun työttömyysetuuden yhdistämisestä?
- Työttömyysturvan tarkoitus ei ole olla subventio työnteon kausiluonteisuudelle. Lisäisikö oikeus ansiopäivärahaan urheilijoiden kisakausien välistä työttömyyttä entisestään?
- Vaikuttaisivatko työnantajien lisääntyneet kustannukset urheilijoiden työsuhteiden laatuun, työn ja työttömyyden vaihteluun tai palkkatasoon?
- Jos vakuuttautuminen mahdollistettaisiin joukkueurheilijoille, ketkä tosiasiallisesti haluaisivat vakuutuksen itselleen järjestää, ja liittykö tähän haitallista valikoitumista?

Urheilijan määritelmä ja vakuuttamisvelvollisuus nykyisin

Tässä selvityksessä keskitytään tilastojen saatavuuden vuoksi vain työsuhteisiin ammattiurheilijoihin. Yksilöurheilijoiden osalta selvitystyötä ei voida tehdä, sillä tietoa heidän lukumäärästä ei ole saatavilla. Yksilöurheilijoiden määrä on myös joukkueurheilijoihin verrattuna pieni, ja heidän tulonsa ja työsuhteensa ovat työttömyysturvan kannalta vaikeammin määriteltävissä.

Urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain mukaisen pakollisen tapaturma- ja vanhuuseläketurvan piiriin kuuluvat ne urheilijat, joiden kohdalla hänen ja Suomessa urheilutoimintaa harjoittavan urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön välillä on sovittu, että urheilija saa pääasiallisesti Suomessa harjoitetusta urheilemisesta veronalaista palkkaa pelikaudessa tai muutoin vuoden pituisen ajanjakson aikana vähintään 12 090 euroa (tuloraja vuonna 2021). Vakuuttamisvelvollisuutta arvioitaessa otetaan huomioon kaikki edellä mainittuun ajanjaksoon kohdistuvien sopimusten perusteella maksettavat palkat. Vakuuttajana on urheiluseura tai muu urheilutoimintaa harjoittava yhteisö.

Edellä kuvattu vakuuttamisvelvollisuus poikkeaa työttömyysturvasta. Palkansaaja-asemassa olevat työntekijät vakuuttautuvat käytännössä automaattisesti työttömyysturvassa (peruspäiväraha) ja yksilön, palkansaajan itsensä, valinnan perusteella (ansiopäiväraha). Työttömyysetuuksien rahoituksesta annettuun lakiin (555/1998) perustuva palkansaajan ja työnantajan vakuutusmaksuvelvollisuus syntyy seuraavasti:

Työnantajan on suoritettava työnantajan työttömyysvakuutusmaksu ja työntekijän palkasta on perittävä ja suoritettava palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu Työllisyysrahastolle työntekijän Suomessa tekemästä työstä. Nykyisin urheilijalle maksettava palkka ei ole vakuutettavaa tuloa eikä siitä peritä työnantajan tai palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua. Edelleen työnantajan tai palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua ei makseta työntekijästä, johon ei sovelleta Suomen

lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturva-asetusten tai Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella. Lisäksi työnantajan vakuutusmaksuvelvollisuutta ei ole, jos työnantajan kalenterivuoden aikana maksamat palkat ovat yhteensä enintään 1 400 euroa (2023). Näistäkin tuloista on maksettava palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu.

Vakuutusmaksuvelvollisuuden rajoitusten vuoksi urheilijoiden peruspäiväraha rahoitetaan tällä hetkellä muiden palkansaajien työttömyysvakuutusmaksun tuotolla ja valtion varoista eli käytännössä verovarolla.

Urheilijan määritelmä työttömyysturvassa, jos mahdollistettaisiin työsuhteisen urheilutoiminnan vakuuttaminen palkansaajia vakuuttavassa työttömyyskassassa

- Käytännössä kaikista urheilijoille maksettavista palkoista perittäisiin palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu.
- Käytännössä kaikista urheilijoille maksettavista palkoista maksettaisiin myös työnantajan työttömyysvakuutusmaksu, sillä **kaikki työnantajan vuoden aikana maksamat palkat** lasketaan yhteen työtehtävistä riippumatta
- Poikkeuksena vakuutusmaksuvelvollisuutta ei olisi niistä palkoista, joita maksetaan urheilijoille, joihin ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturva-asetusten tai Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.
- Näin määriteltynä mahdollistaisi urheilutyön ja muun työn yhdistämisen työssäoloehdossa ja ansiopäivärahan suuruudessa
- Urheilijapalkkojen tuominen työttömyysvakuutuksen piiriin ei poista sitä työvoimapolitiittista arviointia, joka jo nyt tehdään peruspäiväraha-asiaa ja työmarkkinatukea koskevaa asiaa varten. Työttömyysetuutta saadakseen henkilön tulee olla työtön ja hakea työmahdollisuuksia julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) säädetyllä tavalla. Työnhakijaa koskee myös velvollisuus osallistua työnhakijoille järjestettävään palveluprosessiin ja muihin palveluihin.

Työsuhteisten urheilijoiden henkilömäärä ja palkkataso

Tapaturmavakuutuskeskuksen Ammattiurheilijoiden vakuutustilaston mukaan urheilijalain perusteella vakuutettuja ammattiurheilijoita oli 1178 henkilöä vuonna 2021. Vakuutettujen lukumäärissä on mukana myös vapaaehtoisesti urheilijalain mukaisella vakuutuksella vakuutettuja pelaajia.

Taulukko 1: Vakuutettujen urheilijoiden määrä ([Ammattiurheilijoiden vakuutustilasto](#))

Vakuutettujen määrä pelikausittain							
Urheilulaji	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Jääkiekko	626	630	619	622	596	557	576
Jalkapallo	313	298	287	294	231	276	238
Koripallo	101	109	74	93	85	74	73
Pesäpallo	87	93	64	89	81	54	74
Lentopallo	26	34	38	33	40	40	33

Yksilölaji ja muu joukkue laji	25	10	10	1	2	8	4
Yhteensä	1178	1174	1092	1132	1035	1009	998

Lajiliitoille/sarjoille tehty kysely kattoi noin 900 urheilijaa, jotka palkkatietojen perusteella ovat myös urheilijavakuutuksen piirissä. Urheiluseuroilla on myös palkkalistoillaan urheilijoita, joiden vuosiansiot eivät täytä urheilijavakuutuksen tuloarajaa. Heidän lukumäärästään ei ole saatavilla tarkkaa tilastotietoa. Jos urheilijoiden ansioturva järjestettäisiin vastaavasti kuin muiden palkansaajien, työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuus koskisi myös heitä.

Urheilijoilla on oma ammattiluokituksensa Kansallisessa Ammattiluokituksessa (luokituskoodi 3421). Urheilijat määritellään henkilöiksi, jotka osallistuvat kilpaurheilutapahtumiin ja harjoittelevat lajiaan ja kilpailevat siinä yksin tai joukkueen osana. Luokitus sisältää siis sekä yksilö- että joukkueurheilijoita, mutta yksilöurheilijoiden osuutta ei pysty erottelemaan. Tämän ammattiryhmän tuloista ja työttömyydestä on saatavilla tilastotietoa, jota hyödynnetään taloudellisten vaikutusten arvioinnissa.

Ammattiurheilijoiden palkkojen jakauma on hyvin epätyypillinen: pienellä joukolla urheilijoita palkka on erittäin suuri, mutta suurimmalla osalla varsin pieni. Yksityisen sektorin kuukausipalkat –tilasto kuvaa yritysten ja voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kuukausipalkkaisten palkansaajien määriä ja palkkatasoa ammatin, ammattiryhmän koulutuksen, sukupuolen ja iän mukaan. Aineistossa oli vuonna 2021 mukana 503 urheilijaa, joista valtaosa (94 %) oli miehiä. Säännöllisen työajan keskiansio oli 3793 euroa ja mediaani 2500 euroa. Aineisto havainnollistaa urheilijoiden suuria tuloeroja: ylimmän tulodesiilin tulot olivat viisinkertaiset suhteessa alimpaan tulodesiiliin².

Taulukko 2: Urheilijoiden ansiotasot 2021 (Tilastokeskus / Yksityisen sektorin kuukausipalkat)

Yksityisen sektorin kuukausipalkkaisten ansiot, ammattiluokitus 3421 Urheilijat, 2021						
		Säännöllisen työajan ansion 1.desiili	Säännöllisen työajan ansion mediaani	Säännöllisen työajan ansion 9.desiili	9. desiili / 1. desiili	
	Lukumäärä	Säännöllisen työajan keskiansio				
Yhteensä	503	3 793	1 600	2 500	8 255	5,16
Miehet	469	3 842	1 600	2 500	8 367	5,23
Naiset	35	3 134	1 549	2 917	6 222	4,02

Urheiluseuroille tehdyn kyselyn perusteella seurojen urheilijoille maksama palkkasumma oli noin 47,9 miljoonaa euroa, joista valtaosa oli SM-liigan palkkoja. Mikäli SM-liigaa ei oteta huomioon, otoksen keskipalkka on 2247€/kk.

Kyselyn ja Tapaturmavakuutuskeskuksen tietojen välinen ero on noin 250 urheilijaa. Näiden urheilijoiden tuloja ei pystytä arvioimaan luotettavasti, mutta jos oletetaan, että lopuilla 250

² Kaikilla yksityisen sektorin kuukausipalkkaisilla vastaava suhde oli vuonna 2021 2,59.

urheilijalla keskiansio olisi muiden urheilijoiden (pl. SM-liiga) keskipalkan verran eli 2247€/kk, olisi puuttuva palkkasumma näiden urheilijoiden osalta arvioilta 6,8 miljoonaa euroa. Näin ollen urheilijavakuutuksen piirissä olevien urheilijoiden palkkojen yhteissummaksi voidaan arvioida karkeasti noin 55 miljoonaa euroa ja keskiansioksi 3870€/kk. Keskiarvoa nostaa huomattavasti SM-liigan muita sarjoja korkeampi palkkataso. Lisäksi mukana ei ole niitä urheilijoita, joiden palkka on vielä urheilijavakuutuksen alarajaa matalampi.

Urheilijoiden työttömyys

Urheilijoiden työttömyydestä on saatavilla tietoa Työ- ja elinkeinoministeriön Työnvälitystilastosta ammattiluokituksen 3421 osalta³. Kaikkia urheilijoita ei kuitenkaan ole välttämättä määritelty tilastossa urheilijoiksi.

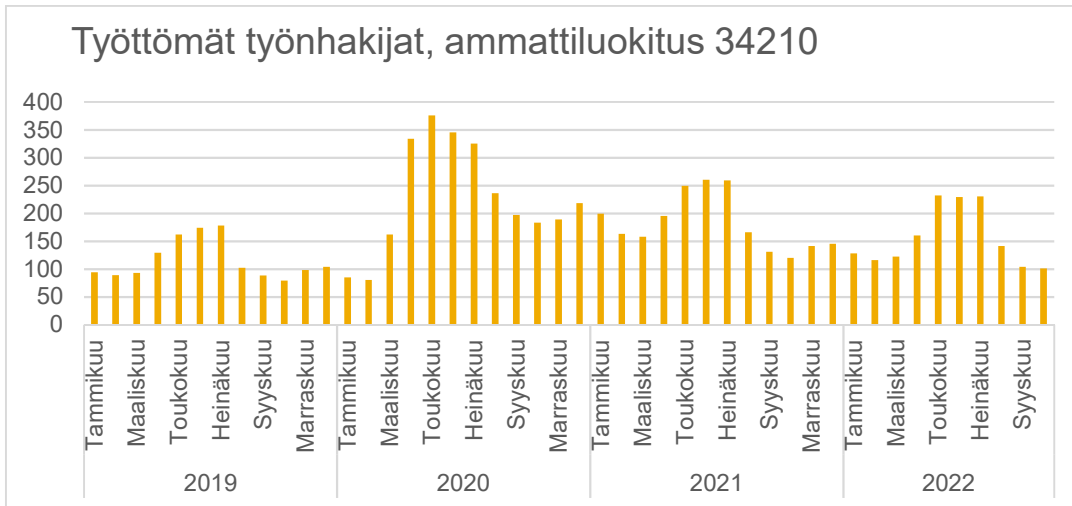
Kuvio 1 havainnollistaa työttömäksi työnhakijoiksi ilmoittautuneiden urheilijoiden määrän kehitystä vuosina 2019–2022. Lukumääriin sisältyy myös lomautetut. Vuonna 2019 ennen koronapandemiaa työttömiä urheilijoita oli keskimäärin 116 henkilöä kuukaudessa. Työttömien urheilijoiden määrä nousi merkittävästi koronapandemian seurauksena. Vuoden 2020 aikana työttömiä urheilijoita oli keskimäärin 228. Työllisyystilanne on helpottanut ja vuonna 2021 työttömänä oli keskimäärin 152 urheilijaa kuukaudessa⁴. Tilastojen perusteella urheilijoiden työttömyys kestää keskimäärin 30 viikkoa, joskin tässä näkynee vielä pandemian aiheuttama vaikea työllisyystilanne.

Tilastojen perusteella urheilijoiden työttömyydessä on havaittavissa kausivaihtelua. Työttömien määrä kasvaa selvästi kesäkuukausien aikana. Myös urheiluseuroille tehty kysely tukee havaintoa. Urheiluseuroille tehdystä kyselystä selvisi, että joissain seuroissa pelaajien työsopimukset ovat tauolla kilpailukauden ulkopuolella. Tauon pituus vaihteli seuroittain kahdesta neljään kuukauteen.

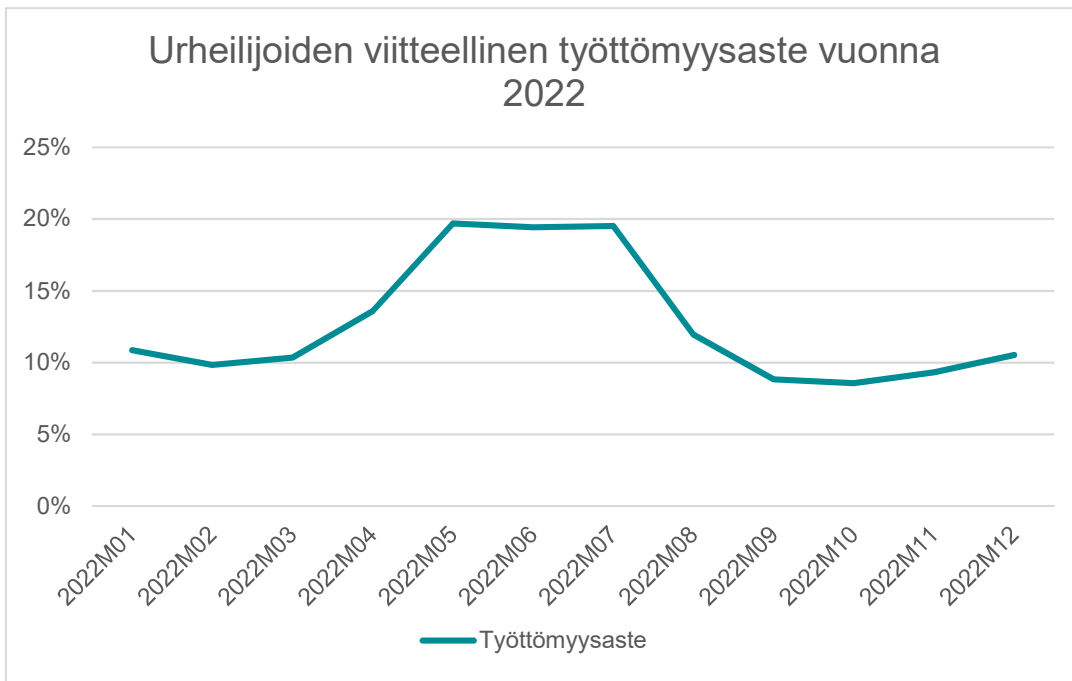
³ Työ- ja elinkeinoministeriön Työnvälitystilastossa työtön on työ- ja elinkeinotoimistossa (TE-toimisto) työnhakijaksi rekisteröitynyt henkilö, joka ei ole työsuhteessa eikä työllisty päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään. Työttömänä pidetään myös työsuhteessa olevaa, joka on kokoaikaisesti lomautettu tai jonka säännöllinen viikoittainen työskentelyaika on alle neljä tuntia. Työnvälitystilastossa ei lueta työttömiksi työllistymistä edistävissä palveluissa olevia, eikä myöskään päätoimisia koululaisia ja opiskelijoita, ei edes loma-aikoina. Työnvälitystilaston määritelmä eroaa jonkin verran yleisemmin käytetystä työvoimatutkimuksen määritelmästä.

⁴ Mikäli merkittävälle osalle työttömistä urheilijoista on merkitty rekisteriin joku muu ammattiluokitus kuin "urheilija", nämä luvut aliarvioivat työttömien urheilijoiden määrän. Toisaalta tilastossa voi olla myös urheilijoiksi merkittyjä henkilöitä, jotka tekevät tai hakevat myös muunlaista työtä.

Kuvio 1: Työttömien urheilijoiden määrä 2019-2022 (TEM / Työnvälitystilasto)

Kuviossa 2 on esitetty viitteellinen kuvaus urheilijoiden työnvälitystilaston määritelmän mukaisesta työttömyysasteesta. Kuviota ei voi pitää tarkkana, koska urheilijatyövoiman lähteenä on käytetty ammattiurheilijoiden vakuutustilastossa olevien urheilijoiden määrää eikä työnvälitystilastoa. Tämäkin kuvio kuitenkin havainnollistaa urheilijoiden työttömyyden kausiluonteisuutta. Syysmaaliskuussa urheilijoiden työttömyysaste on lähellä yleistä työnvälitystilaston mukaista työttömyysastetta (9,9 % joulukuussa 2022), mutta kesällä työttömyys on noin kaksinkertainen. ”Kesätyöttömyys” on rakenteellinen ongelma myös joillakin muilla aloilla, mutta urheilijoiden kohdalla ilmiö on mittaluokaltaan erityisen suuri suhteessa ammattiurheilijoiden määrään.

Kuvio 2: Työttömien työnhakijoiden osuus urheilijavakuutuksen piirissä olevista urheilijoista

Kun urheilijoiden työttömyyttä arvioidaan etuuden saannin kannalta, urheilijatyön poikkeuksellisuuteen liittyy ainakin seuraavia kysymyksiä:

- Kuinka pitkiä urheilijoiden sopimukset tyypillisesti ovat, ja kuinka suuri osa heistä on työttöminä kilpailukauden ulkopuolella, mikäli sopimus on katkolla. Jos urheilija esimerkiksi tekee vuosittain 8 kuukauden mittaisen kilpailukauden mittaisen sopimuksen, lienee korkea riski, että hän on työttömänä jäljelle jäävät neljä kuukautta.
- Vaikka urheilijan sopimus jatkuisikin ympäri vuoden, hänelle ei välttämättä makseta palkkaa kaikilta kuukausilta, tai palkka ainakin voi vaihdella voimakkaasti eri kuukausina. Normaalisissa työsuhteissa oikeus täyteen tai soviteltuun työttömyysetuuteen voi syntyä, mikäli työntekijän työaika on lyhennetty lomautuksen tai lomautukseen rinnastettavan syyn takia. Riippuen tilanteen työvoimapolitiittisesta tulkinnasta, myös sopimussuhteessa oleville urheilijoille voisi syntyä oikeus työttömyysetuuteen tällaisissa tilanteissa. Työttömyysturvajärjestelmän kannalta on kuitenkin erittäin ongelmallista, mikäli ympäri vuoden työsuhteessa oleville henkilöille maksetaan säännönmukaisesti työttömyysetuutta tiettyinä vuodenaikana. Tällöin työttömyysturva ei niinkään suojaa tarkoituksensa mukaisesti työntekijää työttömyyden riskin sattuessa kohdalle, vaan voi toimia subventiona kausiluonteisen työn teettämiseksi.
- Samaan ongelmakokonaisuuteen liittyy myös urheilijan työajan arviointi. Urheilijoiden työaikajärjestelyt ovat kilpailukaudenkin aikana poikkeukselliset. On siis hyvin vaikea arvioida, milloin urheilija harjoittaa ammattiaan osa-aikaisesti, tai milloin hänen työaikaansa on vähennetty.
- Oma kysymyksensä on myös se, mikä urheilijan tilanne on urheilu-uran jälkeen, ja miten se vaikuttaa etuuden saantiin.

Vaikutukset urheilijoiden toimeentuloon ja työmarkkina-asemaan

Ansioturvan piiriin pääseminen parantaisi työttömäksi jäävien, ja työttömyyskassaan liittyvien urheilijoiden toimeentuloa. Vuonna 2023 Kelan maksama työttömyysetuus (työmarkkinatuki tai peruspäiväraha) on 800,02 euroa kuukaudessa. Suurin osa Kelan työttömyysetuuksien saajista saa työttömyysetuuden lisäksi myös yleistä asumistukea ja usein myös toimeentulotukea, joten etuuksien kokonaismäärä on todennäköisesti työttömien urheilijoidenkin kohdalla pelkkää työttömyysetuutta suurempi.

Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena oleva palkka lasketaan henkilön vakiintuneen palkan perusteella työttömyyttä edeltäneeltä ajanjaksolta, jona henkilö on täyttänyt työssäoloehdon. Perusteena olevaan palkkaan siis lasketaan hieman yksinkertaistaen ne edeltävät 12 kuukautta, jotka ovat kerryttäneet henkilön työssäoloehto. Ansiopäivärahan ansio-osa on 45 prosenttia päiväpalkan ja perusosan erotuksesta. Kun palkka kuukaudessa on suurempi kuin 95-kertainen perusosa, ansio-osa on tämän rajan ylittävältä päiväpalkan osalta 20 prosenttia. Ansiopäivärahan perusosa on yhtä suuri kuin peruspäiväraha ja työmarkkinatuki. Verrattuna nykytilanteeseen, urheilijan työttömyysetuus voisi siis olla ansio-osan verran suurempi kuin nykyään.

Ammattuurheilijoiden 2500 euron mediaanikuukausitulolla työttömäksi jäävän urheilijan ansiopäiväraha olisi kuukaudessa noin 1500 euroa eli noin 700 euroa suurempi kuin 800 euron peruspäiväraha (ansio-osa noin 33 euroa päivässä). Urheilijoiden alimman tulodesiilin kuukausiansiot olivat vuonna 2021 noin 1600 €/kk, jolla saisi noin 17 euron suuruisen ansiopäivärahan ansio-osan, eli kokonaan työttömänä yhteensä reilut 1100 euroa etuutta

kuukaudessa. Keskiarvoa 3793 €/kk vastaavat ansio-osa olisi noin 61 euroa (noin 2050 euroa työttömyysetuutta kuukaudessa). Keskiarvo ei kuitenkaan urheilijoiden tapauksessa kuvanne kovin hyvin tosiasiallista tilannetta, sillä epätasainen palkkajakauma nostaa sitä voimakkaasti. Kaikkien työttömäksi jääneiden palkansaajien keskimääräinen työttömyyttä edeltänyt ansiotaso on myös reilusti pienempi kuin kaikkien palkansaajien mediaaniansio. Lienee mahdollista, että näin on myös urheilijoiden kohdalla.

Etuuden tasoon voisi kuitenkin vaikuttaa se, mitä urheilija tekee kisakauden ulkopuolella. Esimerkiksi kesällä tehty muu kuin urheilijatyö vaikuttaisi myös etuuden määrään. Joka tapauksessa työttömyysetuus ja sitä kautta työttömän urheilijan toimeentulo parantuisi selkeästi urheilijan päästessä Kelan työttömyysetuuden sijaan ansiopäivärahalle.

Urheilijoiden palkoista maksettaisiin ansiopäivärahoikeuden myötä myös työttömyysvakuutusmaksu. Palkansaajan maksuprosentti on vuonna 2023 1,50 %. Työnantajan maksuprosentti vaihtelee työnantajan koon mukaan siten, että se on 0,52 % palkkasumman 2 251 500 euroa alittavalta osalta ja 2,06 % ko. summan ylittävältä osalta. Valtaosalla seuroista palkkasumma jää alle 2,25 miljoonan rajan, ja maksuprosentti olisi siten 0,52 %. Työttömyysvakuutusmaksujen maksamisen voi siis arvioida pienentävän urheilijoiden verotettavia ansiotuloja noin 1,5-3,5 prosenttia (vuoden 2023 työttömyysvakuutusmaksuilla) riippuen seuran koosta, ja siitä, miten työnantajan maksuosuus heijastuisi palkkoihin. Lisäksi urheilijoiden olisi ansiopäivärahoikeuden saadakseen maksettava työttömyyskassan jäsenmaksu, joka vaihtelee kassakohtaisesti. Jäsenmaksu vaihtelee kassoittain. Esimerkiksi suurimmassa työttömyyskassassa YTK:ssa se on vuonna 2023 99 euroa vuodessa.

Esimerkiksi noin 2500 euroa kuukaudessa keskimäärin tienaava urheilija maksaisi työttömyysvakuutusmaksua vuonna 2023 noin 38 euroa kuukaudessa, ja kassan jäsenmaksua noin 8 euroa kuukaudessa. Lisäksi työnantaja maksaisi työttömyysvakuutusmaksua (maksamastaan kokonaispalkkasummasta riippuen) noin 13-50 euroa kuukaudessa.

On myös huomioitava, että urheilijavakuutuksen ulkopuolelle jäävät urheilijat eivät todennäköisesti täyttäisi työssäoloehto urheilutoiminnan perusteella eivätkä siten olisi oikeutettuja ansiopäivärahaan, vaikka osallistuisivat sen rahoitukseen työttömyysvakuutusmaksujen kautta. Näissä tilanteissa on kuitenkin oletettavaa, että ainakin osa urheilijoista työskentelee myös toisen työnantajan palveluksessa. Palkansaajan työssäoloehto ja ansiopäiväraha on mahdollista muodostaa useista rinnakkaisista tai toisiaan seuraavista työsuhteista. Urheilutoiminta ja muu palkkatyö olisikin mahdollista yhdistää työssäoloehdon kertymisessä ja ansiopäivärahan perusteessa. Tämä laajentaisi vakuutuksen kattavuutta.

Taloudelliset vaikutukset

Merkittävimmät taloudelliset vaikutukset urheilijoiden oikeudesta ansioturvaan olisivat urheilijoiden palkkojen siirtyminen työttömyysvakuutusmaksujen piiriin, sekä ansiopäivärahan etuusmenojen kasvu urheilijoiden saamien ansio-osien verran. Ansio-osat rahoitetaan työttömyysvakuutusmaksuilla sekä kassojen jäsenmaksuilla. Sikäli kuin kyse olisi vain nykyisin peruspäivärahaa saavien urheilijoiden siirtymisestä peruspäivärahalla ansiopäivärahalle,

muutoksella ei olisi merkittävää vaikutusta valtion rahoitusvastuisiin⁵. Koska ammattuurheilijoiden palkoista tulisi muutoksen myötä maksaa työttömyysvakuutusmaksuja kuten muistakin palkoista, menojen lisäksi myös vakuutusmaksutuotot lisääntyisivät.

Taloudellisten vaikutusten arvioinnin pohjana käytetään Työnvälitystilaston tietoa työttömien urheilijoiden lukumäärästä. Palkkatietona käytetään Tilastokeskuksen tietoja urheilijoiden tulotasosta. Arvioon liittyy huomattavaa epävarmuutta, sillä laskelmia varten ei ole käytettävissä tietoa työttömien todellisista ansioista. Vaikutuksia on haarukoitu tilastokeskuksen urheilijoiden tulotietojen avulla. Arviossa ei ole voitu ottaa huomioon sitä, miten urheilijoiden muusta kuin urheilijana tehdystä työstä saamat tulot vaikuttaisivat etuuksien määriin. Jos nämä otettaisiin huomioon, arvio etuuksien kokonaismäärästä nousisi, mutta vaikutus arvioon etuusmenojen muutoksesta olisi todennäköisesti varsin pieni.

Kuten yllä on jo todettu, alimman tulodesiilin kuukausiansiot olivat vuonna 2021 noin 1600 €/kk, jolla saisi noin 17 euron suuruisen ansiopäivärahan ansio-osan, eli kokonaan työttömänä yhteensä reilut 1100 euroa etuutta kuukaudessa. Urheilijoiden mediaanituloa 2500 €/kk ja keskiarvoa 3793 €/kk vastaavat ansio-osat ovat 35 euroa ja 61 euroa (noin 1500 / 2050 euroa työttömyysetuutta kuukaudessa).

Etuusmenot on arvioitu seuraavalla kaavalla:

työttömien työnhakijoiden määrä /kk * korvattavien päivien määrä eli 21,5 * päivakohtainen työttömyysetuus

Taulukko 3 havainnollistaa muutosta etuusmenoissa, mikäli urheilijat siirtyisivät peruspäivärahalla ansiopäivärahalle. Ennen koronapandemiaa urheilijoiden työttömyysetuusmenot olivat noin miljoonan euron luokkaa vuodessa. Etuusmenot kaksinkertaistuivat vuonna 2020. Tänä vuonna arvio etuusmenoista on laskenut vuodesta 2020, mutta on silti korkeampi kuin ennen koronapandemian alkua.

Nykylainsäädännön mukaan urheilijat ovat oikeutettuja peruspäivärahaan, joka vuonna 2021 oli 33,78€/päivä (37,21€ 2023). Taulukko 4 kertoo, kuinka paljon enemmän etuusmenot kasvaisivat, jos urheilijat olisivat oikeutettuja peruspäivärahan lisäksi myös ansiopäivärahaan. Urheilijoiden työttömyysetuuksien kustannukset olivat siten arviolta noin 1,6 miljoonaa euroa vuonna 2021. Jos työttömäksi jäävien urheilijoiden tulotaso olisi keskimäärin 1600 €/kk, olisi urheilijoiden ansiopäivärahamenot yhteensä 2,4 miljoonaa euroa. Lisäystä nykylainsäädännön mukaisesta tilanteesta olisi siten noin 800 000 euroa.

Jos työttömien urheilijoiden ansiotaso olisi keskimäärin noin 2500€/kk, olisi ansiopäivärahamenot noin 3,2 miljoonaa euroa eli 1,6 miljoonaa euroa enemmän kuin peruspäivärahamenot. Jos työttömien urheilijoiden keskitulo olisi 3793 euroa, olisivat ansiopäivärahamenot jo 4,4 miljoonaa

---

⁵ Koska peruspäivärahamenot katetaan tällä hetkellä pääasiallisesti Työllisyysrahaston työttömyysvakuutusmaksutilityksillä, rahoitusosuutta voisi kuitenkin käytännössä siirtyä ainakin joinakin vuosina jonkin verran Työllisyysrahastolta valtiolle.

euroa eli 2,8 miljoonaa euroa nykyistä enemmän⁶. Ei ole kuitenkaan todennäköistä, että työttömien urheilijoiden keskitulo olisi näin korkea, sillä urheilijoiden keskimääräistä tuloa nostaa melko pieni määrä erittäin korkeita tuloja. Lienee myös todennäköistä, että pienipalkkaisilla urheilijoilla on suurempi työttömyysriski kuin suuripalkkaisilla. Kaikkien palkansaajien keskuudessa työttömäksi jääneiden tulotaso on pienempi kuin mediaanitulo. Mikäli työttömyysetuusia saavien urheilijoiden määrä ei muuttuisi ansiopäivärahaoikeuden myötä, voisi ansio-osista aiheutuva menojen kasvu olla siis karkeasti arvioiden mittaluokkaa 1-1,5 miljoonaa euroa vuodessa. On epäselvää, missä määrin urheilu-uransa päättävät urheilijat tilastoituvat juuri urheilijoiksi. Mikäli urheilu-uransa päättänyt urheilija ei näy työnvälitystilastossa urheilijana, voi menojen kasvu olla joitakin satoja tuhansia euroja tässä arvioitua suurempi riippuen urheilu-uran jälkeisten työttömyysjaksojen pituudesta ja urheilu-uran jälkeisen työttömyyden yleisyydestä.

Taulukko 3: Laskennallinen arvio etuusmenoista

Arvio etuusmenoista 2019-2022 eri työttömyysetuuden tasoilla				
	2019	2020	2021	2022*
peruspäiväraha	1 000 000 €	2 000 000 €	1 600 000 €	1 300 000 €
ansio-osa 17€	1 500 000 €	3 000 000 €	2 400 000 €	1 900 000 €
ansio-osa 35€	2 100 000 €	4 000 000 €	3 200 000 €	2 600 000 €
ansio-osa 61€	2 800 000 €	5 600 000 €	4 400 000 €	3 600 000 €

*Vuoden 2022 marras- ja joulukuussa käytetty arviota työttömien urheilijoiden määrästä. Luvut ovat vuoden 2021 rahan arvossa.

Taulukko 4: Laskennallinen arvio etuusmenojen muutoksista

Erotus peruspäivärahan etuuskustannuksiin				
ansio-osa 17€	500 000 €	1 000 000 €	800 000 €	600 000 €
ansio-osa 35€	1 100 000 €	2 000 000 €	1 600 000 €	1 300 000 €
ansio-osa 61€	1 800 000 €	3 600 000 €	2 800 000 €	2 300 000 €

Taulukossa 5 on esitetty etuusmenojen osalta myös riskiskenaario, jossa kaikki urheilijavakuutuksen piirissä olevat urheilijat saisivat ansiopäivärahaa kisakauden ulkopuolella kahtena kuukautena vuodessa. Tässä skenaariossa työttömyysetuutta saavien urheilijoiden määrä kasvaisi noin tuhannella henkilöllä kahden kuukauden ajan vuodessa. Skenaarion tarkoituksena ei ole esittää, että etuusmenot todennäköisesti kasvaisivat arviossa esitetyn suuruisiksi, vaan havainnollistaa sitä, että riski yllä esitettyä suuremmalle etuusmenojen kasvulle olisi, mikäli työttömyysetuuden saanti muodostuisi kilpikauden ulkopuolella nykyistä säännönmukaisemmaksi urheilijoiden keskuudessa. Todennäköisesti oikeus ansiopäivärahaan lisäisi etuudensaajien

⁶ Arvio on kuitenkin laskettu yksinkertaisuuden vuoksi sillä oletuksella, että kaikilla etuudensaajilla olisi sama, keskiarvoa vastaava, palkka. Käytännössä etuusmeno olisi tässäkin skenaariossa todennäköisesti laskettua pienempi, sillä korkea keskiarvo johtuu urheilijoilla harvoista erittäin suurista palkoista. Esim. viisi etuudensaajaa 2000 euron perustepalkalla saavat ansiopäivärahan laskukaavasta johtuen yhteensä etuutta enemmän kuin neljä etuudensaajaa 1000 euron ja yksi 6000 euron perustepalkalla, vaikka palkkojen yhteissumma on sama.

määrää kannustimien muutoksen seurauksena ainakin hieman, mutta on vaikea arvioida etukäteen, johtaisiko muutos suuremman mittaluokan kasvuun etuuden saajissa. Etuudensaajien määrän muutokseen voisi vaikuttaa oleellisesti se, täyttäisikö henkilö työttömyysetuuden työvoimapoliittiset edellytykset, eli käytännössä olisiko hän työtön työttömyysturvalaissa tarkoitettulla tavalla.

Taulukko 5: Arvio etuusmenoista ja niiden muutoksista - riskiskenaario

Arvio etuusmenoista 2019-2022 eri työttömyysetuuden tasoilla - riskiskenaario				
	2019	2020	2021	2022*
peruspäiväraha	1 000 000 €	2 000 000 €	1 600 000 €	1 300 000 €
ansio-osa 17€	3 700 000 €	4 800 000 €	4 400 000 €	4 000 000 €
ansio-osa 35€	5 000 000 €	6 500 000 €	6 000 000 €	5 400 000 €
ansio-osa 61€	6 900 000 €	9 000 000 €	8 200 000 €	7 400 000 €
Erotus peruspäivärahan etuuskustannuksiin				
ansio-osa 17€	2 700 000 €	2 800 000 €	2 800 000 €	2 700 000 €
ansio-osa 35€	4 000 000 €	4 500 000 €	4 400 000 €	4 100 000 €
ansio-osa 61€	5 900 000 €	7 000 000 €	6 500 000 €	6 200 000 €

Jos urheilijat olisivat oikeutettuja ansiopäivärahaan, heidän palkastaan perittäisiin työttömyysvakuutusmaksu. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu oli 1,50 % vuonna 2021 ja työnantajien vakuutusmaksu keskimäärin 1,54 %⁷. Ylempänä esitetyn arvion mukaan ammattiurheilijoille maksettujen pakkojen yhteissumma olisi noin 55 miljoonaa euroa. Koska kyseessä olevat urheiluseurat ovat kuitenkin keskimääräistä työnantajaa pienempiä, niiden keskimääräinen maksuprosenttikin olisi pienempi. Karkeasti haarukoiden työnantajien osuus voisi olla mittaluokaltaan noin 0,5 miljoonaa euroa. Näin ollen työttömyysvakuutusmaksukertymä olisi ollut karkeasti arvioiden noin 1,2 miljoonaa euroa vuoden 2021 tasossa (taulukko 5).

Taulukko 6: Arvio työttömyysvakuutusmaksujen kertymästä

Työttömyysvakuutusmaksukertymä	
Palkansaajien vakuutusmaksukertymä	700 000 €
Työnantajien vakuutusmaksukertymä	500 000 €
Vakuutusmaksukertymä yhteensä	1 200 000 €

Urheilijavakuutuksen ulkopuolella olevien palkkatiedot eivät ole mukana 55 miljoonan palkkasummassa. Siten, jos kaikki työsuhteinen urheilu tulisi työttömyysvakuutuksen piiriin, työttömyysvakuutusmaksutuotto olisi suurempi kuin 1,2 miljoonaa euroa.

⁷ Työnantajan maksuprosentti määräytyy palkkasumman perusteella.

Tämän haarukoinnin tarkoituksena on havainnollistaa sitä, miten etuusmenovaikutukset riippuvat vahvasti siitä, mitä työttömien urheilijoiden tulotasosta ja mahdollisesta muutoksesta työttömyysetuutta saavien urheilijoiden määrässä oletetaan. Jos työttömänä on pääsääntöisesti pienituloisia urheilijoita, etuusmenojen kasvu on maltillista. Tässä tapauksessa on todennäköistä, että urheilijoiden palkoista maksetut työttömyysvakuutusmaksut riittäisivät osapuilleen kattamaan etuusmenojen kasvun. Odotettavasti kaikki ammattuurheilijat eivät liittyisi työttömyyskassojen jäseniksi, kuten on muidenkin palkansaajien kohdalla⁸, mikä puolestaan vähentää etuusmenojen kasvua suhteessa arvioon. On kuitenkin huomioitava, että jos työttömänä olisi keskimäärin hyvätuloisempia urheilijoita, tai etuuden saajien määrä kasvaisi merkittävästi, etuusmenojen kasvu voisi olla huomattavastikin suurempi kuin vakuutusmaksutuoton lisäys.

Näissä laskelmissa on keskitytty vain työsuhteisten ammattuurheilijoiden ansioturvaan, ja yksilöurheilijat ovat tämän laskelman ulkopuolella⁹. Laskut pohjautuvat kuitenkin Työnvälitystilaston työttömien työnhakijoiden määrään, jossa on mukana myös yksilöurheilijoita. Siten peruspäivärahalta ansiopäivärahalle siirtyvien joukko olisi todellisuudessa jonkin verran pienempi. Työttömien määrä työnvälitystilastossa ei muutoinkaan vastaa tarkasti työttömyysetuuksien saajien määrää, joten sikälkin arvioita on pidettävä suuntaa antavina. Etuusmenot voivat myös kasvaa suhteessa arvioon, mikäli ansiopäivärahan saantioikeus lisäisi urheilijoiden työttömyyttä. Jos henkilö ei ole asiakkaana TE-toimistossa, häntä ei tilastoida Työnvälitystilastossa.

Laskelmissa ei ole erikseen otettu huomioon urheilijoiden mahdollisuutta rahastoida tulojaan. Vakuutusmaksukertymä olisi arvioitua alhaisempi, mikäli rahastoitavista tuloista ei maksettaisi lainkaan työttömyysvakuutusmaksua. Mikäli maksu kuitenkin suoritettaisiin, kun tuloja nostettaisiin rahastosta, maksutaso tasaantuisi pidemmällä aikavälillä.

Yhteenveto

- Urheilijat eivät ole oikeutettuja ansiosidonnaiseen työttömyyspäivärahaan, eikä urheilijalle maksettavasta palkasta peritä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua tai makseta työnantajan työttömyysvakuutusmaksua.
- **Muutos merkitsisi sekä työntekijäasemassa olevan urheilijan että hänen työnantajansa (esimerkiksi seura tai liiga) maksuvelvoitteiden laajentumista, ja valmius tähän tulee selvittää.**
- Urheilijoiden tulot jakautuvat tavallista epätasaisemmin.
- Urheilijoiden työttömyys on voimakkaan kausiluonteista.
- Työttömyysetuutta saadakseen urheilijan on oltava työmarkkinoiden käytettävissä ja häntä koskevat samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muitakin työnhakijoita, mm. velvollisuus hakea työmahdollisuuksia ja osallistua työnhakijan palveluprosessiin.
- Oikeus ansiopäivärahaan parantaisi selvästi työttömien urheilijoiden toimeentuloa, mutta pienentäisi työssä olevien urheilijoiden tuloja sekä/tai lisäisi seurojen palkkakustannuksia.

---

⁸Noin 20 prosenttia palkansaajista ei ole työttömyyskassojen jäseniä

⁹ Yksilöurheilijoiden osalta arviointia ei voi tehdä, sillä heidän lukumäärästään ei ole tietoa.

- Työttömyysvakuutusmaksuja maksaisivat myös urheilijat, joiden palkkatulot olisivat niin pienet, ettei heille kertyisi työssäoloehto.
- Työttömyyden määrittely voi olla urheilijoilla tavanomaista vaikeampaa, samoin kuin etuuden perusteena olevan palkan määrittely.
- Nykyisin tapaturmavakuutuksen piirissä olevien kohdalla erittäin voimakas sukupuolijakauma, ja jos uudistus tehtäisiin vain koskien ryhmää, jota tapaturmavakuutusvelvollisuus koskee, se kohdistuisi valtaosin miehiin.
- Mihin tilanteeseen turvaa halutaan? jos kyse urheilu-uran jälkeisestä toimeentulon turvasta, ratkaisu poikkeaisi merkittävästi työttömyysturvan perusratkaisuista.
- **Työsuhteisia** yksilöurheilijoita ei ole perusteltua sulkea pois ratkaisun piiristä.
- ErillISRatkaisut ovat vaikeita ja kalliita toimeenpanna.
- Edelleen jäisi ratkaisematta ei-työsuhteisten mutta urheilusta tuloja saavien urheilijoiden tilanne.

Urheilijoiden työttömyysturvakysymykset voisivat sopia tarkasteltaviksi sosiaaliturvakomitean esittämässä niin kutsuttua omassa työssä työllistymistä koskevan kokonaisuuden yhteydessä.